

ROLLAG KOMMUNE
Vrågåvegen 10
3626 ROLLAG

Saksbehandler, innvalgstelefon
Tonje Røland Brasetvik, 32266815

Vedtak om tillatelse etter forurensningsloven til drift av Fossan laguneanlegg for slam

Fylkesmannen i Oslo og Viken har ferdigbehandlet søknaden fra Rollag kommune, og gir tillatelse til drift av Fossan laguneanlegg for slam etter forurensningsloven.

Tillatelsen med tilhørende vilkår følger vedlagt.

Fylkesmannen fatter vedtak om gebyr på kr 66 600,- for behandling av saken.

Vedtaket om tillatelse og gebyrfastsettelse kan påklages av berørte parter eller andre med rettslig klageinteresse innen 3 uker.

Vi viser til søknad mottatt 8. mars 2019 om tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven¹, og sakens øvrige dokumenter.

Fylkesmannen behandler saken som rett forurensningsmyndighet for avløpsslam.

Bakgrunn

Rollag kommune har siden 1996 drevet Fossan laguneanlegg for slam. Anlegget har tatt imot avløpsslam fra septiktanker mm, og slammet har blitt avvannet i laguner og kompostert i hauger på anlegget. Fylkesmannen ga tillatelse til virksomheten i 2002. Fra 2015 overtok kommunen myndigheten for anlegget. Fylkesmannen gikk i brev 18. juni 2018 tilbake på dette og fastslo at Fylkesmannen var rette myndighet for anlegget.

Rollag kommune har fra 2015 drevet prøvedrift av mekanisk avvanning av avløpsslam ved Fossan laguneanlegg. 8. mars 2019 søkte Asplan Viak på vegne av kommunen om ny tillatelse til drift av Fossan laguneanlegg med mekanisk avvanning, rankekompostering og mellomagring av slam.

¹ Lov om vern mot forurensninger og om avfall

Søknad

Rollag kommune søker om å ta imot inntil 5500 m³ avløpsvann/septik fra slamavskillere og tette tanker pr. år fra Rollag kommune og deler av Sigdal og Nore og Uvdal kommuner. Det informeres i søknaden om at anlegget vil bli dimensjonert for mottak av avvannet slam fra de samme kommunene, men at det ikke foreligger oversikt over slammengder.

Det omsøkte tiltaket omfatter mekanisk slamavvanning, rankekompostering av slammet, mellomlagring av kompostert slam og infiltrasjon av rejektivann fra avvanningsprosessen i åpne infiltrasjonsbassenger.

Høring

Fylkesmannen i Oslo og Viken har sendt søknaden på høring til berørte naboer og grunneiere og relevante offentlige etater. Søknaden er også lagt ut på Fylkesmannen sine nettsider, samt offentlig kunngjort i avis den 3. juli 2019.

Vi har mottatt høringsuttalelser fra Anne Marie Bakkerud, Kristoffer Bakkerud, Ingeborg Eline Sørensen, Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) og Bane NOR. Nedenfor gjengis en oppsummering av høringsuttalelsene.

Anne Marie Bakkerud beskriver at anlegget tidligere har medført ubehagelige luktproblemer. Hun uttrykker også bekymring for at grunnvann, og dermed drikkevannsbrønner, vil bli forurenset av anleggets aktiviteter. Bakkerud skriver at det i 2020 bør være bedre alternativer og løsninger for et slikt anlegg.

Kristoffer Bakkerud informerer om at han har vannforsyning fra borebrønn, og ber om at det blir tatt flere grunnvannsprøver for å avklare strømningsforhold og om det er forurensning i grunnvannet. Bakkerud har også opplevd lukt fra anlegget tidligere, og ber om at naboer får et kontaktpunkt for luktklager.

Ingeborg Eline Sørensen gir uttrykk for at hun mener det er uforsvarlig å gi en ny tillatelse til anlegget. Hun beskriver at hun har opplevd luktplager fra anlegget, og hun er bekymret for forurensning av grunnvannet. Hun ber om at slam heller sendes til et renseanlegg.

DSB og Bane NOR har ingen merknader til denne konkrete saken.

Virksomhetens kommentarer til høringsuttalelsene:

Anne Mari Bakkerud

Bakkelund er negativ til videre drift på Fossan, da de plages av lukt og er bekymret for drikkevannskvalitet. Mener at anlegget ikke bør godkjennes og peker på at Flesberg kommune har trukket seg ut av samarbeidet på Fossan. Sistnevnte påstand er ikke korrekt, da Flesberg kommune har underskrevet intensjonsavtale om levering av slam til Fossan. Kongsberg kommune og Nore og Uvdal er også interessert i levering til Fossan.

Likelydende kommentarer fra kommunen til Anne Marie Bakkerud, Kristoffer Bakkerud og Ingeborg Eline Sørensens uttalelser

Rollag søker en god og varig løsning for framtiden, ved bruk av naturbasert anlegg. Et slikt anlegg, plassert lokalt vil være til det bedre for miljøet, da det ikke benyttes kjemikalier og transport

reduseres. Mektigheten av grus er også svært stor, noe som gjør at renskapasiteten på området er svært god.

Hensikten med det nye anlegget er å drive innenfor lovens rammer og at det ikke skal lukte fra anlegget. Drikkevannet skal heller ikke kontamineres. Vurderinger med planarbeidet og konsekvensutredninger viser at drikkevannskildene ved Bakkerud ikke vil bli berørt av laguneanlegget. Rollag kommune vil ta kontakt med beboerne på Bakkerud og få til et samarbeid med dem. Dersom lukt er en utfordring vil vi gjennomføre en luktanalyse. Det sees mest hensiktsmessig å gjennomføre en luktanalyse etter at det nye anlegget er bygd. Det skal gjennomføres en rekke tiltak for å hindre lukt.

Fylkesmannens vurdering

Generelt

Når forurensningsmyndigheten avgjør om tillatelse skal gis og fastsetter vilkårene etter forurensningsloven § 16, skal det legges vekt på de forurensningsmessige ulemper ved tiltaket sammenholdt med de fordeler og ulemper som tiltaket for øvrig vil medføre.

Etter naturmangfoldloven² § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Disse rettsprinsippene omfatter vurdering i forhold til kunnskapsgrunnlaget, «føre-var-prinsippet», samlet belastning, miljøforsvarlige teknikker og at kostnader bæres av tiltakshaver.

Det er virkningene av den omsøkte virksomheten på det aktuelle stedet som er vurdert. Dersom virksomheten senere ønsker å flytte virksomheten må det derfor søkes på nytt for den nye lokaliseringen.

Lovgrunnlag og myndighet

Aktuell virksomhet krever tillatelse etter forurensningslovens bestemmelser, jf. forurensningsloven §§ 11, jf. § 16 og § 29.

Fylkesmannen har behandlet saken som rett forurensningsmyndighet for avfall, jf. rundskriv T-3/12.

Vurdering av forurensningspotensialet fra anlegget

Industriutslippsdirektivet og BAT-konklusjonene for avfallsbehandling

Fylkesmannen har under behandlingen av søknaden tatt stilling til hvorvidt den omsøkte virksomheten er omfattet av Industriutslippsdirektivet (IED) som regulerer utslipp fra industrivirksomhet. Direktivet er tatt inn i norsk rett gjennom forurensningsforskriften³ kapittel 9 og 36 og avfallsforskriften⁴ kapittel 10. IED stiller blant annet krav til beste tilgjengelige teknikker (BAT), tilsynsfrekvens (forurensningsforskriften § 36-23) og krav til utarbeidelse av tilstandsrapport om mulig forurensning av grunn og grunnvann (§ 36-21).

Til støtte for gjennomføring av IED lages et såkalt BREF-dokument (BAT-referansedokument) som

² Lov om forvaltning av naturens mangfold

³ Forskrift om begrenning av forurensning

⁴ Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall

beskriver beste tilgjengelige teknikker for en sektor eller bransje. På grunnlag av BREF-dokumentene vedtas BAT-konklusjoner om beste tilgjengelige teknikker og forpliktende utslippsnivåer, BAT-AEL (BAT Associated Emission Levels). Myndighetene er forpliktet til å følge BAT-konklusjonene når det settes vilkår i tillatelsen til en forurensende virksomhet.

BAT-konklusjonene for avfallsbehandling ble vedtatt og offentlig publisert 10. august 2018. Dette innebærer at myndighetene innen fire år skal sikre at norske virksomheter som behandler avfall over en viss kapasitet driver i tråd med BAT-konklusjonene.

Kommunen har informert Fylkesmannen om at de har kapasitet til å ta imot mer enn 50 tonn slam i våtvekt per dag. Fylkesmannen vurderer derfor at Fossan slamlaguner vil være omfattet av BAT-konklusjonene for avfallsbehandling iht. forurensningsforskriften kapittel 36, vedlegg I, punkt 5.3 (a).

Vi vurderer at det ikke er behov for å sette utslippsgrenser iht. BAT-AEL på nåværende tidspunkt, da BAT-konklusjonene per i dag ikke setter grenseverdier for indirekte utslipp til vann eller luft fra biologisk behandling av avfall. Selv om vi per i dag ikke setter utslippsgrenser iht. BAT-AEL, kan vi gjøre en ny vurdering og eventuelt endre dette senere.

Utslipp til vann

Ved anlegget vil rejektivannet fra den mekaniske avanningen av avløpslam føres til åpne bassenger for infiltrasjon i grunnen. Avannet slam skal ligge til ranekompostering på asfaltert plate med avrenning til infiltrasjonsbassengene. Ferdig kompostert slam skal mellomlagres på området. Alle disse aktivitetene medfører fare for forurensning av vannforekomster, både grunnvann og overflatevann.

Området ligger på en tidligere breavsetning, og grunnundersøkelser viser at grunnforholdene består av lagdelt grus og sand i tykkelse 10-20 meter. Boringer i grunnen har vist at grunnvannsnivået ligger 14-15 meter under terreng. Dette innebærer at det er ca. 12-13 meter fra bunnen av infiltrasjonsbassengene til grunnvannet. Infiltrasjon er ansett som en effektiv rensemetode for vann, og med disse grunnforholdene forventes det å oppnå god renseseffekt for næringssalter og bakterier/smittestoffer før infiltrert avløpsvann når ned til grunnvannet. Foreløpige beregninger tilsier at vannet vil få en oppholdstid på 3-5 år før det strømmes ut i Numedalslågen. Avstand fra anlegget til Numedalslågen med den forventede strømningsregningen er 600 meter.

Grunnvannets strømningsretning og gradient er ikke dokumentert, da det kreves ett ytterligere prøvetakingsrør til grunnvannet for å beregne dette. Fylkesmannen stiller derfor krav om dette i tillatelsen.

Avløpsvann kan inneholde en rekke stoffer, bakterier og metaller, og Fylkesmannen stiller i tillatelsen krav til at kommunen skal kartlegge, ta prøver og dokumentere sine utslipp. Vi stiller også krav om overvåking av Numedalslågen etter vannforskriften⁵ for å dokumentere om anleggets aktivitet påvirker vannkvaliteten.

Flere boliger i området rundt Fossan laguneanlegg for slam har boret drikkevannsbrønner. I høringen uttrykte flere høringsparter bekymring for om drikkevann ville bli påvirket av utslipp fra anlegget. Fylkesmannen stiller krav i tillatelsen om at kommunen må kartlegge alle drikkevannsbrønner og ta prøver for å dokumentere drikkevannskvaliteten. Dersom drikkevannet

⁵ Forskrift om rammer for vannforvaltningen

påvirkes av anlegget stiller vi krav om at kommunen må besørge alternativ drikkevannsforsyning for den eller de aktuelle boligene.

Utslipp til luft, støy og støv

Virksomheten skal ikke ha utslipp til luft eller medføre støy eller støv av betydning for naboene.

Lukt

Slamanlegg forventes å kunne medføre luktulempere for naboene. Flere høringsparter har uttrykt bekymring for dette. Vi stiller i tillatelsen krav til begrensning av lukt. Luktulempene kan begrenses gjennom driftsmessige tiltak, og vi stiller derfor krav om at kommunen skal gjennomføre en luktrisikovurdering og planlegge og gjennomføre tiltak basert på denne.

Kommunen beskriver at de tidligere har erfart at ved å ha en åpen kommunikasjonskanal med naboer, har naboer kunnet ta kontakt når de opplever luktulempere, og kommunen har kunnet avdekke hvilke aktiviteter som forårsaket lukten. Vi stiller i den nye tillatelsen krav om at kommunen må utarbeide en kommunikasjonsplan med tanke på lukt.

Konsekvenser for naturmiljøet

Naturmangfoldloven § 8 stiller krav om at offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger.

I henhold til Miljødirektoratets database <https://kart.naturbase.no/> er det innenfor tiltakets influensområde registrert forekomster av mjuktjafs og elvemusling. Det planlagte tiltaket forventes imidlertid ikke å kunne få konsekvenser for mjuktjafs. Vi pålegger virksomheten overvåking av Numedalslågen som et tiltak for å følge med på utviklingen i habitatet til elvemuslingen.

Uønskede fremmede arter utgjør en trussel mot norsk natur og økosystemer, og spredning av disse bør forhindres. Vi viser til § 18 om alminnelige krav til aktsomhet.

Søknaden og Fylkesmannens behandling av den er basert på eksisterende kunnskap om det biologiske mangfoldet i og rundt tiltaksområdet. Fylkesmannen anser at kunnskapsgrunnlaget er tilstrekkelig til at kravet i naturmangfoldloven § 8 om at beslutningene skal hvile på et best mulig kunnskapsgrunnlag, er oppfylt. Det er også gjort en vurdering ut fra den samlede belastningen som økosystemet vil bli utsatt for etter § 10. Fylkesmannen anser at fastsatte vilkår vil sikre at naturmangfoldet ikke vil forringes i nevneverdig grad.

Fylkesmannen mener derfor at prinsippene for offentlig beslutningstaking i naturmangfoldlovens §§ 8 til 12 er oppfylt.

Vurdering etter vannforskriften

Anlegget vil ha indirekte utslipp til grunnvann (Vann-Nett ID 015-995-G) som videre strømmer ut i Numedalslågen. Grunnvannsforekomstens kvalitative tilstand er satt til «god». Steinkloppbekken er i nærheten av anlegget, og selv om søker ikke forventer at bekken vil bli påvirket av utslipp fra anlegget bør bekken undersøkes som en del av anleggets utslippskontroll.

Vannforskriften § 6 sier at «tilstanden i grunnvann skal beskyttes mot forringelse, forbedres og gjenopprettes og balansen mellom uttak og nydannelse sikres med sikte på at vannforekomstene minst skal ha god kjemisk og kvantitativ tilstand». Fylkesmannen mener at det på bakgrunn av resipientens størrelse og miljøtilstand, og med forutsetning at anlegget driftes i tråd med vilkår i tillatelsen, ikke vil foreligge en vesentlig risiko for forringelse av miljøtilstanden i vannforekomst.

I henhold til § 12 i vannforskriften kan ny aktivitet eller nye inngrep i en vannforekomst gjennomføres selv om dette medfører at miljømålene i § 4 - § 6 ikke nås eller at tilstanden forringes, dersom dette skyldes; nye endringer i de fysiske egenskapene til en overflatevannforekomst eller endret nivå i en grunnvannforekomst, eller ny bærekraftig aktivitet som medfører forringelse i miljøtilstanden i en vannforekomst fra svært god tilstand til god tilstand.

Fylkesmannen vurderer at tiltaket som omsøkt med fastsatte vilkår ikke vil medføre en varig «forringelse» av vannforekomsten. Fylkesmannen er derfor av den oppfatning at vannforskriften § 12 ikke kommer til anvendelse.

Samfunnsmessige hensyn

Et velfungerende avløpssystem er en samfunnskritisk funksjon. Håndtering av avløpsslam er en nødvendig del av dette. Slamhåndteringen må skje på en måte som er miljømessig forsvarlig samtidig som andre samfunnshensyn ivaretas. I forbindelse med søknaden har Rollag kommune beskrevet hvilke alternativer som finnes til slamhåndtering ved Fossan laguneanlegg for slam. Det er begrenset med kapasitet ved andre anlegg i regionen, og de fleste vil alternativene vil i tillegg medføre betydelig lengre transportavstander både før og etter avvanning av slammet. Enkelte av alternativene er heller ikke isolert sett bedre miljømessige alternativer enn Fossan, med tanke på rensing og resipientens tåleevne.

Numedals geologiske forhold tilsier at det er behov for tilføring av fosfor i landbruket, og slam kan med fordel benyttes til dette. Dette forutsetter at kommunen produserer slammet i tråd med kravene i gjødselvarerforskriften⁶. Det er også avgjørende at kommunen legger en detaljert plan for disponering av slammet som produseres på Fossan. Vi stiller derfor krav til en detaljert slambruksplan som til enhver tid skal holdes oppdatert.

Lukt og vannforurensning er de mest fremtredende risikoene for slamanlegg. Det er derfor fordelaktig at slike anlegg ligger i områder uten tett befolkning, og på et sted der grunnforholdene kan sørge for god rensing før vannet når resipienten. Fossan ligger på et sted der begge disse hensynene er ivaretatt. Det er imidlertid noen bolighus i såpass nærhet til anlegget at de tidligere har blitt plaget av lukt, og enkelte av disse har også drikkevannsbrønner. For å ivareta naboene, både med tanke på lukt og forurensning av drikkevann, stiller vi krav i tillatelsen til hvordan kommunen skal forebygge lukt, kommunisere med naboer om lukt, overvåke drikkevann, og eventuelt sørge for ny drikkevannsforsyning til boliger hvis drikkevannet deres blir påvirket av anlegget.

Området anlegget ligger på er regulert til avløpsanlegg/slamlaguner i reguleringsplan vedtatt 20. februar 2020.

⁶ Forskrift om gjødselvarer mv. av organisk opphav

Konklusjon

Vi har vurdert søknaden og kommet frem til at samfunnsnyttens virksomheten utgjør overstiger de forurensningsmessige ulempene knyttet til virksomheten. Det forutsettes at virksomheten drives i samsvar med vilkårene som følger av tillatelsen og forurensningsregelverket for øvrig.

Anleggets kapasitet og langsiktighet for slamhåndtering i kommunen

Fylkesmannen setter en begrensning på mengden slam som kan mottas ved anlegget per år til 5500 m³. Virksomheten informerer i søknaden om at anlegget vil bli dimensjonert for mottak av avannet slam fra nærliggende kommuner, men at det ikke foreligger oversikt over slammengder. Fylkesmannen understreker at mengdebegrensningen på 5500 m³ avløpslam er en absolutt grense som omfatter både avløpsvann/septik og eventuelt avannet slam fra andre kommuner. Dersom virksomheten på et senere tidspunkt ønsker å skille disse delene av rammene i tillatelsen fra hverandre og eventuelt øke mengden må det omsøkes konkret.

Fylkesmannen har over tid frarådet slamlaguner som metode for håndtering av avløpslam, og har varslet at Fossan laguneanlegg måtte avvikle driften. I forbindelse med denne søknaden om tillatelse har vi vurdert de forurensningsmessige og samfunnsmessige fordelene og ulempene ved virksomheten, og basert på en helhetsvurdering gitt dagens situasjon, gir vi tillatelse til anlegget. Vi mener imidlertid fortsatt at det er riktig å vurdere alternative løsninger for slamhåndtering i kommunen på sikt dersom det gjøres større endringer i avløpshåndteringen i kommunen. Vi stiller derfor krav om at andre alternativer enn Fossan skal utredes i forbindelse med eventuelle endringer i hovedplan for avløp, endringer av eksisterende eller etablering av nye renseanlegg, eller andre større endringer i kommunens avløpshåndtering.

Vi ønsker også å minne om at forurensningsforskriften § 36-19 slår fast at Fylkesmannen som forurensningsmyndighet på eget initiativ periodisk – i praksis etter ti år – skal ta tillatelsen opp til ny vurdering, blant annet i lys av utviklingen av beste tilgjengelige teknikker. Om nødvendig kan vi da endre tillatelsen i tråd med forurensningsloven § 18.

Frister

Tabellen nedenfor gir oversikt over frister for gjennomføring av tiltak som tillatelsen krever:

Tiltak	Frist	Henvisning til vilkår
Utarbeidet overvåkingsprogram etter vannforskriften (kopi sendes Fylkesmannen)	1.november 2020	Error! Reference source not found. Overvåking etter vannforskriften
Kartlegging og prøvetaking av drikkevannskilder	1.november 2020	Error! Reference source not found. Kartlegging av drikkevannskilder
Utarbeidet slambruksplan	1.november 2020	Error! Reference source not found. Slambruksplan

Vedtak om tillatelse

Fylkesmannen gir Rollag kommune tillatelse til drift av Fossan laguneanlegg for slam på gnr./bnr. 65/1. Tillatelsen er gitt med hjemmel i forurensningsloven § 11. Det er satt vilkår til tillatelsen med hjemmel i § 16, jf. 29 i samme lov.

Fylkesmannen har ved avgjørelsen av om tillatelse skal gis, og ved fastsetting av vilkårene, lagt vekt på de forurensningsmessige ulemper ved tiltaket sammenholdt med de fordeler og ulemper som tiltaket for øvrig vil medføre. Tillatelsen med vilkår følger vedlagt dette brevet.

Det kan foretas endringer i denne tillatelsen i medhold av forurensningsloven § 18. Endringene skal være basert på skriftlig saksbehandling og forsvarlig utredning av saken. En eventuell endringssøknad må derfor foreligge i god tid før endring ønskes gjennomført.

At forurensningen er tillatt utelukker ikke erstatningsansvar for skade og ulempe eller tap forårsaket av forurensningen, jf. forurensningsloven § 56.

Brudd på tillatelsen er straffbart etter forurensningsloven §§ 78 og 79.

Vedtak om gebyr

Vi viser til varsel om gebyr dato 31.10.2019. Vi varslet sats 4 som i 2019 utgjorde kr 98000,- for behandling av søknaden.

Fylkesmannen vedtar at forurensningsforskriftens § 39-4 sats 5 kommer til anvendelse i denne saken. Rollag kommune skal betale kr 66 600,- for Fylkesmannens arbeid med tillatelsen. Hjemmel for vedtaket er forurensningsforskriften § 39-3, jf. § 39-4.

Ressursbruk knyttet til saksbehandlingen er lagt til grunn ved fastsettelse av gebyrsats. Herunder hører gjennomgang av søknaden, møter og korrespondanse med søker, høring av saken samt endelig ferdigstilling av tillatelsen. Innsats fra andre fagpersoner hos Fylkesmannen inngår også.

Miljødirektoratet vil ettersende faktura.

Klageadgang

Vedtaket, herunder plasseringen i gebyrklasse, kan påklages til Miljødirektoratet av sakens parter eller andre med rettslig klageinteresse innen 3 uker fra underretning om vedtak er kommet fram, eller fra vedkommende fikk eller burde skaffet seg kjennskap til vedtaket. En eventuell klage skal angi hva det klages over og den eller de endringer som ønskes. Klagen bør begrunnes, og andre opplysninger av betydning for saken bør nevnes. Klagen skal sendes til Fylkesmannen.

En eventuell klage fører ikke automatisk til at gjennomføringen av vedtaket utsettes. Fylkesmannen eller Miljødirektoratet kan etter anmodning eller av eget tiltak beslutte at vedtaket ikke skal gjennomføres før klagefristen er ute eller klagen er avgjort. Avgjørelsen av spørsmålet om gjennomføring kan ikke påklages. Ved klage på valg av gebyrsats skal tilsendt faktura betales til fristen. Miljødirektoratet vil refundere eventuelt overskytende beløp dersom klagen imøtekommes.

Midlertidig tillatelse ikke lenger gyldig

Rollag kommune har en midlertidig tillatelse til drift av Fossan slamlagune for 2020 eller fram til vedtak er fattet i forbindelse med behandlingen av søknaden om ny tillatelse. Når vi nå fatter vedtak om ny tillatelse, opphører den midlertidige tillatelsen. Dette til orientering.

Med hilsen

Hilde Sundt Skålevåg
seksjonssjef
Klima- og miljøvernavdelingen

Tonje Røland Brasetvik
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg:

1 Tillatelse etter forurensningsloven til drift av Fossan laguneanlegg for slam

Tillatelse etter forurensningsloven til slambehandling ved Fossan slamlaguner i Rollag kommune

Tillatelsen er gitt i medhold av lov om vern mot forurensninger og om avfall av 13. mars 1981 nr. 6, § 11 jfr. § 16 og § 40, samt forskrift av 1. juni 2004 nr. 931 om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften) § 14-4.

Tillatelsen er gitt på grunnlag av opplysninger gitt i søknad av 8. mars 2019 med ettersendt tilleggsinformasjon, samt annen informasjon som har fremkommet under saksbehandlingen. Denne tillatelsen erstatter tidligere tillatelser til drift av Fossan slamlaguner.

Kommunen må på forhånd avklare med Fylkesmannen dersom den ønsker å foreta endringer i driftsforhold, utslipp med mer, som kan ha miljømessig betydning og som ikke er i samsvar opplysninger som er gitt i søknaden eller under saksbehandlingen.

Informasjon fra enhetsregisteret om den ansvarlige og underenheten:

Navn på juridisk enhet: Rollag kommune
Organisasjonsnummer til juridisk enhet: 974640139
Navn på underenhet: Rollag kommune teknisk enhet administrasjon
Organisasjonsnummer til underenhet: 964 963 282
Postadresse til underenhet: Rollag kommune, 3626 Rollag

Informasjon om virksomheten fra forurensningsmyndighetens database:

Anleggsnavn: Fossan laguneanlegg for avløpsslam	
Anleggsnr. og anleggsaktivitet:	3051.0005.01 biologisk behandling av org.avfall
Kommune: Rollag	Fylke: Viken
Lokalisering (UTM): sone 33, øst: 184864 nord: 6655737	
Hovedkategori IED*: Sluttbehandling ordinært avfall, kap. over 50 tonn/dag: biologisk behandling	
IED-kode: 5.3 (a)	

* IED (industriutslippsdirektivet) er gjennomført i norsk rett ved forurensningsforskriften av 1. juni 2004 nr. 931, kap. 36.

Tillatelsesnummer: 2020.0555.T		
Tillatelse gitt: 22. juni 2020	Endringsnummer: -	Sist endret: -
Hilde Sundt Skålevåg seksjonssjef		Tonje Røland Brasetvik seniorrådgiver

Endringslogg

Endringsnummer	Endringer av	Punkt	Beskrivelse

Innhold

1. Tillatelsens ramme.....	5
1.1. Omfang.....	5
1.2. Miljømål.....	5
1.3. Utforming av anlegget	5
2. Generelle vilkår.....	6
2.1. Utslippsbegrensninger.....	6
2.2. Plikt til å overholde grenseverdier	6
2.3. Plikt til å redusere forurensning så langt som mulig	6
2.4. Utskifting av utstyr	6
2.5. Tiltakspunkt ved økt forurensningsfare.....	7
2.6. Internkontroll.....	7
2.6.1. Miljøriskovurdering.....	7
2.7. Plikt til å ha oversikt og kunnskap om tilstand og påvirkning	8
2.8. Industriutslippsdirektivet og BAT-konklusjoner for avfallsbehandling	8
3. Utslipp til vann.....	8
4. Lukt.....	8
4.1. Luktbegrensning	8
4.2. Luktrisikovurdering.....	8
4.3. Forebyggende tiltak og driftsplan	9
4.4. Lukthåndteringsplan, kommunikasjonsplan, klageregistrering og luktundersøkelse	9
5. Støy.....	9
6. Nærmiljøtiltak	10
6.1. Forsøpling	10
6.2. Oppfølging av nærmiljøulemper	10
7. Avfall og avløpslam	10
7.1. Generelle krav til avfall	10
7.2. Håndtering av avløpslam.....	11
7.3. Rankekompostering og mellomagring.....	11
8. Utslippskontroll og rapportering til forurensningsmyndigheten	11
8.1. Kartlegging av utslipp.....	11
8.2. Utslippskontroll	12
8.3. Kvalitetssikring av målingene	12

8.4.	Program for utslippskontroll	13
8.5.	Rapportering til forurensningsmyndigheten	13
9.	Miljøovervåking	14
9.1.	Overvåking etter vannforskriften	14
9.2.	Overvåking av grunn	14
10.	Forebyggende og beredskapsmessige tiltak mot akutt forurensning	15
10.1.	Forebyggende tiltak	15
10.2.	Beredskap	15
10.3.	Varsling av akutt forurensning	15
11.	Undersøkelser og utredninger	15
11.1.	Kartlegging av drikkevannskilder	15
11.2.	Slambruksplan	16
11.3.	Utredning av alternative løsninger for avløpslam i kommunen	16
12.	Kjemikalier	16
13.	Energi	17
13.1.	Energistyringssystem	17
13.2.	Utnyttelse av overskuddsenergi	17
14.	Tilsyn	17
15.	Nedleggelse og ombygging	17
Vedlegg 1	19
	Liste over prioriterte miljøgifter, jf. punkt 2.1.	19

1. Tillatelsens ramme

1.1. Omfang

Tillatelsen omfatter mottak og mekanisk avvanning av avløpsslam, infiltrering av rejektivann fra avvanningsprosessen, rankekompostering av avvannet slam og mellomlagring av kompostert slam.

Tillatelsen er begrenset til å gjelde mottak og behandling av inntil 5500 m³ avløpsslam/septik fra slamavskillere og tette tanker og avvannet slam fra avløpsrensaneanlegg per år.

Tillatelsen forutsetter at anlegget etableres og drives slik som beskrevet i søknaden, med unntak av de vilkårene for drift som er beskrevet i denne tillatelsen. Hvis annet ikke er klart bestemt i denne tillatelsen, skal den ansvarlige til enhver tid drive virksomheten i samsvar med alle relevante krav i gjeldende forurensningsregelverk.

1.2. Miljømål

Formålet med tillatelsen er å beskytte miljøet mot uheldige virkninger av utslipp av avløpsvann. Ifølge vannforskriften¹ § 4 skal tilstanden i overflatevann beskyttes mot forringelse, forbedres og gjenopprettes med sikte på at vannforekomstene skal ha minst god økologisk og minst god kjemisk tilstand. Vannforskriften § 6 sier at tilstanden i grunnvann skal beskyttes mot forringelse, forbedres og gjenopprettes og balansen mellom uttak og nydannelse sikres med sikte på at vannforekomstene minst skal ha god kjemisk og kvantitativ tilstand.

Anlegget skal drives på en slik måte at miljømål etter vannforskriften og regional vannforvaltningsplan oppnås og tilstanden ikke forringes.

1.3. Utforming av anlegget

Oppdaterte tegninger som viser som viser slamlaguner, plate for rankekompostering, område for mellomlagring, grøfter for avrenning, prøvetakingspunkter og lignende, skal til enhver tid være tilgjengelig på anlegget.

Anlegget skal være inngjerdet slik at uvedkommende ikke kan komme inn på området utenom åpningstidene eller når ingen ansatte er tilstede.

Anlegget skal være skjermet for skjemmende innsyn fra boliger og offentlig vei.

Området skal sikres mot tilførsel av overvann fra tilstøtende areal. Det må om nødvendig anlegges avskjærende overvannsgrøfter.

Laguneanlegget skal innrettes og driftes slik at alt avrenningsvann fra anlegget drenerer til grunnen, og ikke renner ut fra laguneområdet som overflatevann.

¹ Forskrift om rammer for vannforvaltningen

Anlegget skal utformes etter gjeldende lover og reguleringsbestemmelser, og eventuelt andre planbestemmelser.

2. Generelle vilkår

2.1. Utslippsbegrensninger

De utslippskomponenter fra anlegget som er antatt å ha størst miljømessig betydning, er uttrykkelig regulert gjennom spesifikke vilkår i tillatelsen. Utslipp som ikke er uttrykkelig regulert på denne måten, er også omfattet av tillatelsen så langt opplysninger om slike utslipp er fremkommet i forbindelse med saksbehandlingen eller må anses å ha vært kjent på annen måte da vedtaket ble truffet. Dette gjelder likevel ikke utslipp av prioriterte miljøgifter oppført i vedlegg 1. Utslipp av slike komponenter er bare omfattet av tillatelsen dersom dette framgår gjennom uttrykkelig regulering i tillatelsen.

2.2. Plikt til å overholde grenseverdier

Alle grenseverdier skal overholdes innenfor de fastsatte midlingstider. Variasjoner i utslippene innenfor de fastsatte midlingstidene skal ikke avvike fra hva som følger av normal drift i en slik grad at de kan føre til økt skade eller ulempe for miljøet.

2.3. Plikt til å redusere forurensning så langt som mulig

All forurensning fra anlegget, herunder utslipp til luft og vann, samt støy og avfall er isolert sett uønsket. Selv om utslippene holdes innenfor fastsatte utslippsgrenser plikter kommunen å redusere utslipp så langt det er mulig uten urimelige kostnader. Plikten omfatter også utslipp av komponenter det ikke gjennom vilkår uttrykkelig er satt grenser for.

2.4. Utskifting av utstyr

Ved utskifting av utstyr må det nye utstyret tilfredsstille prinsippet om bruk av beste tilgjengelige teknikker med sikte på å motvirke forurensende utslipp og annen negativ innvirkning på miljøet (BAT-prinsippet), jf. punkt **Error! Reference source not found.**

Der det finnes relevante BAT-konklusjoner for virksomheten, skal det nye utstyret være i overensstemmelse med disse, jf. forurensningsforskriften² kapittel 36 vedlegg 2.

Dersom det skal foretas utskifting av utstyr der det er mulig å oppnå utslippsreduksjoner av betydning, skal virksomheten gi melding til forurensningsmyndigheten om dette i god tid før det tas beslutning om valg av utstyr.

² Forskrift om begrensning av forurensning

2.5. Tiltaksplicht ved økt forurensningsfare

Dersom det som følge av unormale driftsforhold eller av andre grunner oppstår fare for økt forurensning, plikter kommunen å iverksette de tiltak som er nødvendige for å eliminere eller redusere den økte forurensningsfaren.

Kommunen skal så snart som mulig informere Fylkesmannen om unormale forhold som har eller kan få forurensningsmessig betydning. Med forurensningsmessig betydning menes unormale tilførsler av forurensninger til renseanlegget som kan få konsekvenser for overholdelse av utslippskrav eller slamhåndtering. Akutt forurensning skal i tillegg varsles, jf. krav fastsatt i kapittel 10 i denne tillatelsen.

2.6. Internkontroll

Kommunen plikter å etablere internkontroll for sin anlegget i henhold til gjeldende forskrift om dette³. Internkontrollen skal blant annet sikre og dokumentere at virksomheten overholder krav i denne tillatelsen, forurensningsloven⁴, produktkontrollloven⁵ og relevante forskrifter til disse lovene. Alle styringsdokumentene skal årlig gjennomgås og oppdateres ved endringer/behov, og skal være dekkende for krav i denne tillatelsen.

Kommunen plikter til enhver tid å ha oversikt over alle forhold som kan medføre forurensning og kunne redegjøre for risikoforhold knyttet til virksomheten.

2.6.1. Miljørisikovurdering

Som en del av sin internkontroll plikter kommunen å utarbeide en skriftlig klimatilpasset miljørisikovurdering av virksomheten ved Fossan slamlaguner. Dette innebærer en kritisk gjennomgang av forhold som kan forårsake utilsiktede forurensningsutslipp/farer for forurensning fra anlegget.

Miljørisikovurderingen skal legge spesiell vekt på:

- Kritiske punkter i driften
- Utslipp til vannforekomster sett i forhold til tilstanden til vannforekomsten
- Mulige brukerkonflikter
- Hvordan anlegget blir påvirket av klimaendringer
- Angi risiko og risikoreduserende tiltak i prioritert rekkefølge
- Vannforskriftens § 4 miljømål for overflatevann og § 6 miljømål for grunnvann

På grunnlag av utførte risikoanalyser og fastsatte akseptable risikonivåer for skadelige hendelser som følge av utslipp, må det planlegges og gjennomføres tiltak for å overholde akseptabelt risikonivå. Hvert tiltak skal være knyttet til en ansvarlig person/stilling, og tiltaket skal ha en frist for gjennomføring.

³ Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)

⁴ Lov om vern mot forurensninger og om avfall

⁵ Lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester

Miljøriskovurderingen skal evalueres minst 1 gang per år og skal oppdateres etter hvert som tiltak er gjennomført og kunnskapsgrunnlaget endrer seg. Evalueringen skal dokumenteres skriftlig.

2.7. Plikt til å ha oversikt og kunnskap om tilstand og påvirkning

Kommunen skal ha kjennskap til og kunne dokumentere skriftlig om anlegget påvirker eller kan påvirke vannforekomster, sårbare arter og/eller brukerinteresser.

2.8. Industriutslippsdirektivet og BAT-konklusjoner for avfallsbehandling

Virksomheten er omfattet av Industriutslippsdirektivet og BAT-konklusjonene for avfallsbehandling⁶. Virksomheten skal drives i tråd med BAT-konklusjonene. En mer spesifisert regulering med vilkår i tillatelsen for ivaretagelse av BAT-konklusjonene kan om nødvendig foretas på et senere tidspunkt.

3. Utslipp til vann

Utslipp til vann fra virksomhetens område skal ikke forurense vannet i primærresipienten, det vil si grunnvannet i området. Med forurensning av grunnvannet mener vi utslipp som påvirker grunnvannet slik at terskelverdiene for god kjemisk tilstand overskrides, jamfør vannforskriften vedlegg IX. Dersom vendepunktverdiene i vedlegg IX overskrides skal Fylkesmannen informeres.

Virksomheten skal gjennomføre forurensningsbegrensende tiltak og melde fra til Fylkesmannen hvis grunnvannet nedstrøms laguneanlegget får en høyere konsentrasjon av fosfor enn grunnvannet oppstrøms laguneanlegget.

4. Lukt

4.1. Luktbegrensning

Virksomheten skal drives slik at luktulempen i omgivelsene begrenses mest mulig.

Frekvensen av gjenkjennbar plagsom lukt ved omkringliggende boliger, sykehus, pleieinstitusjoner, fritidsboliger, utdanningsinstitusjoner og barnehager skal ikke overstige 1 prosent av timene i en måned.

4.2. Luktriskovurdering

Det skal gjennomføres en luktriskovurdering i tråd med anbefalingene i vedlegg 3 i Miljødirektoratets veileder TA 3019/2013 Regulering av luktutslipp i tillatelser etter

⁶ [COMMISSION IMPLEMENTING DECISION \(EU\) 2018/1147 of 10 August 2018 establishing best available techniques \(BAT\) conclusions for waste treatment, under Directive 2010/75/EU of the European Parliament and of the Council](#)

forurensningsloven. Ved modifikasjoner og endrede produksjonsforhold skal luktrisikovurderingen oppdateres.

4.3. Forebyggende tiltak og driftsplan

På bakgrunn av luktrisikovurderingen skal virksomheten iverksette luktrisikoreduserende tiltak. Virksomheten skal ha en driftsplan som sikrer at luktulempen ved virksomheten begrenses. Planen skal være i tråd med anbefalingene gitt i vedlegg 4 i Miljødirektoratets veileder *TA 3019/2013 Regulering av luktutslipp i tillatelser etter forurensningsloven*. Ved modifikasjoner og endrede produksjonsforhold skal driftsplanen oppdateres.

Virksomheten skal daglig føre en driftslogg, slik at det kan dokumenteres at driftsplanen er fulgt.

4.4. Lukthåndteringsplan, kommunikasjonsplan, klageregistrering og luktundersøkelse

Virksomheten skal ha en lukthåndteringsplan og en kommunikasjonsplan som er i tråd med anbefalingene gitt i Miljødirektoratets veileder *TA 3019/2013 Regulering av luktutslipp i tillatelser etter forurensningsloven*.

Virksomheten skal informere forurensningsmyndigheten og naboer når det planlegges aktivitet som midlertidig kan medføre økt luktbelastning. Det samme gjelder dersom svikt i utstyr el.l. kan medføre økte luktplager.

Virksomheten skal ha et system for registrering av innkommende luktklager som skal knyttes til sted og tid. Det skal gjøres en vurdering av klagen opp mot driftsplanen og andre relevante forhold, og eventuelle gjennomførte tiltak skal beskrives. Denne informasjonen skal gjøres tilgjengelig for naboene og rapporteres til forurensningsmyndigheten iht. punkt 8.5.

Fylkesmannen kan senere ved behov pålegge virksomheten å gjennomføre en luktundersøkelse.

5. Støy

Virksomhetens bidrag til utendørs støy ved omkringliggende boliger, sykehus, pleieinstitusjoner, fritidsboliger, utdanningsinstitusjoner og barnehager skal ikke overskride grensene i tabell 5. Grensene skal måles eller beregnes med fritt feltsverdi ved den mest støyutsatte fasaden.

Tabell 6 Støygrenser

Dag (kl. 07-19) LpA _{ekv} 12h	Kveld (kl.19-23) LpA _{ekv} 4h	Natt (kl. 23-07) LpA _{ekv} 8h	Søn-/hellig- dager (kl. 07-23) LpA _{eq} 16h	Natt (kl. 23-07) LA1
55 dB(A)	50 dB(A)	45 dB(A)	50 dB(A)	60 dB(A)

Alle støygrenser skal overholdes innenfor alle driftsdøgn.

Støygrensene gjelder all støy fra den ordinære driften av anlegget, inkludert intern transport på området og lossing/lasting av slam etc. Støy fra bygg- og anleggsvirksomhet og fra ordinær persontransport er likevel ikke omfattet av grensene.

6. Nærmiljøtiltak

6.1. Forsøpling

Nærmiljøet rundt anlegget skal ikke forsøples. Anlegget skal utformes med tanke på å hindre flygeavfall. Opprydding av skjemmende avfall på og nær anleggsområdet skal skje fortløpende..

Virksomheten må sørge for nødvendige tiltak for å hindre plager fra skadedyr og fugl.

6.2. Oppfølging av nærmiljøulempene

Virksomheten skal utarbeide driftsrutiner som sikrer at nærmiljøulempene som følge av virksomheten reduseres til et minimum. Dette forutsetter blant annet at virksomheten foretar en systematisk oppfølging av klager på nærmiljøulempene, som for eksempel forsøpling, støy, støv, mv. Systematisk oppfølging av klager innebærer blant annet at virksomheten vurderer hensiktsmessigheten ved egne driftsrutiner og behov for eventuelle endringer, samt behov for akutte tiltak.

7. Avfall og avløpslam

7.1. Generelle krav til avfall

Virksomheten plikter så langt det er mulig uten urimelige kostnader eller ulemper å unngå at det dannes avfall som følge av virksomheten. Særlig skal innholdet av skadelige stoffer i avfallet søkes begrenset mest mulig.

Kommunen plikter å sørge for at all håndtering av avfall, herunder farlig avfall, skjer i overensstemmelse med gjeldende regler for dette fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven, herunder avfallsforskriften⁷.

Avfall som oppstår i virksomheten, skal søkes gjenbrukt i virksomhetens produksjon eller i andres produksjon, eller – for brennbart avfall – søkes utnyttet til energiproduksjon internt/eksternt. Slik utnyttelse må imidlertid skje i overensstemmelse med gjeldende regler fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven, samt krav fastsatt i denne tillatelsen.

⁷ Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall

7.2. Håndtering av avløpsslam

Fossan laguneanlegg skal driftes slik at ferdigbehandlet slam fra laguneanlegget kan brukes som gjødsel. Alt avløpsslam som skal brukes til gjødsel eller jordforbedring skal håndteres i overensstemmelse med gjødselvereforskriften⁸. Ved prøvetaking av slammet skal anerkjente metoder for å oppnå representative prøver benyttes.

Det skal utarbeides en konkret plan for disponering av slammet, jf. punkt 11.2. Denne skal følges.

Innholdet av miljøgifter i avløpsvann og slam skal begrenses så langt dette er mulig uten urimelige kostnader. Kommunen skal ha etablert og iverksatt et system for informasjon og kildeopsporing som sikrer at tilførsler fra potensielle punktkilder holdes på et minimum. Blant annet skal virksomheten ta minst fire stikkprøver av mottatt, ubehandlet slam per år, og få analysert disse for tungmetallene listet opp i gjødselvereforskriften § 10.

Sammendrag av prøvetaking og analyser, inkludert vurdering av resultatene med konklusjoner, skal inngå i årsrapportene for anlegget.

Fylkesmannen kan pålegge kommunen å delta i kartlegging for å dokumentere nivåer av miljøgifter i slam.

7.3. Rankekompostering og mellomlagring

Avvannet slam rankekomposteres. Rankene vendes med hensiktsmessige intervaller for å ivareta riktig temperatur for hygienisering og stabilisering av slammet.

Mellomlagringen av ferdig kompostert slam skal være så kort som mulig før utkjøring til bruk, og ikke mer enn 3 år. Hauger skal være adskilt og tydelig merket med når de ble lagt der, samt kvalitetsklasse iht. gjødselvereforskriften.

Avløpsslam i ulike kvalitetsklasser skal ikke blandes med hverandre.

8. Utslippskontroll og rapportering til forurensningsmyndigheten

8.1. Kartlegging av utslipp

Virksomheten plikter systematisk å kartlegge virksomhetens utslipp til luft, grunn og vann. Dette gjelder både diffuse utslipp og punktutslipp. Virksomheten skal legge denne kartleggingen til grunn for utarbeidelsen av programmet for utslippskontroll, jf. punkt 8.4.

⁸ Forskrift om gjødselvarer mv. av organisk opphav

8.2. Utslippskontroll

Virksomheten skal kontrollere og dokumentere utslippene til luft og vann ved å gjennomføre målinger. Målinger består av prøvetaking, analyse og beregning.

Virksomheten skal sørge for tilstrekkelig antall og type prøver til å kunne dokumentere om virksomheten har utslipp som påvirker grunnvann, drikkevann hos nærliggende boliger, overflatevann (herunder Steinkloppbekken) og Numedalslågen. Dette omfatter også dokumentasjon av strømningsforhold og ledningsevne for grunnvannet.

Målinger skal utføres slik at de blir representative for virksomhetens faktiske utslipp og skal omfatte:

- komponenter som er regulert i vannforskriftens vedlegg IX
- fosfor (totalt og løst), organisk stoff (BOF5), kimtall, termotolerante koliforme bakterier (TKB), clostridium perfringens og intestinale enterokokker
- tungmetaller (kadmium, bly, kvikksølv, nikkel, sink, kobber og krom)
- begroingsundersøkelser hvert tredje år oppstrøms og nedstrøms anlegget på faste stasjoner som skal avklares med Fylkesmannen
- andre komponenter som kan ha miljømessig betydning og dermed er omfattet av rapporteringsplikten

Virksomheten skal vurdere usikkerhetsbidragene ved de forskjellige trinnene i målingene (prøvetaking – analyse – beregning) og velge løsninger som reduserer den totale usikkerheten til et akseptabelt nivå. For alle målinger skal det være en prøvetakingsfrekvens som sikrer representative prøver.

For utslipp av komponenter som er regulert i punkt 3 skal virksomheten årlig foreta en faglig begrunnet vurdering av utslippsmengde og rapportere dette i henhold til punkt 8.5.

8.3. Kvalitetssikring av målingene

Virksomheten er ansvarlig for at måleutstyr, metoder og gjennomføring av målingene er forsvarlig kvalitetssikret blant annet ved å:

- utføre målingene etter Norsk standard. Dersom det ikke finnes, kan internasjonal standard benyttes. Virksomheten kan benytte andre metoder enn norsk eller internasjonal standard dersom særlige hensyn tilsier det. Virksomheten må i tilfelle dokumentere at særlige hensyn foreligger og at den valgte metoden gir representative tall for virksomhetens faktiske utslipp.
- bruke akkrediterte laboratorier / tjenester når prøvetaking og analyse utføres av eksterne. Tjenesteyter skal være akkreditert for den aktuelle tjenesten dersom slik tjenesteyter finnes.
- delta i sammenlignende laboratorieprøving (SLP) og/eller jevnlig verifisere analyser med et eksternt, akkreditert laboratorium for de parameterne som er regulert gjennom presise grenseverdier, når virksomheten selv analyserer.

- jevnlig vurdere om plassering av prøvetakingspunkter, valg av prøvetakingsmetoder og -frekvenser gir representative prøver.
- jevnlig utføre kontroll og kalibrering av måleutstyr.

8.4. Program for utslippskontroll

Virksomheten skal ha et program for utslippskontroll (måleprogram) som inngår i virksomhetens dokumenterte internkontroll.

I programmet skal virksomheten redegjøre for de kartlagte utslippene (punkt 8.1), gjennomføringen av utslippskontrollen (punkt 8.2) og kvalitetssikring av målingene (punkt 8.3).

Måleprogrammet skal inneholde:

- en redegjørelse for virksomhetens faktiske utslipp til luft og vann, samt støy, med en oversikt over alle utslippstrømmer, volum og innhold, til luft og vann.
- en beskrivelse av de forskjellige trinnene i målingene (prøvetaking – analyse – beregning) for hvert punkt og komponent.
- en beskrivelse av måleutstyr som benyttes til målinger, samt frekvens for måleutstyrskontroll og kalibrering.
- en begrunnelse for valgte prøvetakingspunkter og prøvetakingsmetodikk (metoder og frekvens).
- en beskrivelse av valgte metoder/standarder for analyse.
- hvis aktuelt, en begrunnelse for valgt frekvens for deltagelse i SLP og/eller verifisering av analyser med et akkreditert laboratorium.
- en redegjørelse for hvilke usikkerhetsbidrag de ulike trinnene gir.

Måleprogrammet skal holdes oppdatert.

8.5. Rapportering til forurensningsmyndigheten

Virksomheten skal innen 1. mars hvert år rapportere miljødata og eventuelle avvik for foregående år via www.altinn.no. Miljødata omfatter blant annet produksjonsmengder, avfallsmengder, energiforbruk og resultater fra utslippskontroll. Rapportering skal skje i henhold til Miljødirektoratets veileder til virksomhetenes egenrapportering, se www.miljodirektoratet.no.

Virksomheten skal sammen med den årlige egenkontrollrapporteringen sende forurensningsmyndigheten en rapport om antall luktklager og antall lukthendelser ved virksomheten det siste året. Det skal redegjøres for årsaken til de enkelte lukthendelsene og/eller luktklagene, og eventuelle tiltak som er gjennomført for å begrense eller stanse utslippet.

9. Miljøovervåking

9.1. Overvåking etter vannforskriften

Virksomheten skal overvåke hvordan utslipp fra virksomheten påvirker tilstanden i vannforekomsten. Det vil si grunnvannsforekomsten, Numedalslågen og Steinkloppbekken, og eventuelt andre nærliggende vannforekomster. Overvåkingen skal gjennomføres i tråd med bestemmelsene i vannforskriften for tiltaksorientert overvåking.

Virksomheten skal i samarbeid med nødvendig fagekspertise utarbeide et overvåkingsprogram og redegjøre for hvilke elementer som vil bli undersøkt. Frist for utarbeiding av overvåkingsprogrammet er 1. november 2020. Plasseringen av prøvetakingspunkter og prøvetakingsfrekvens, samt hvordan og i hvilke medier (biota, sediment etc.) undersøkelsen vil bli gjennomført, skal også begrunnes i programmet. Det skal tas minst 6 vannprøver per år. En kopi av overvåkingsprogrammet skal sendes Fylkesmannen, og skal kunne forelegges forurensningsmyndighetene på forespørsel.

Overvåkingen skal gjennomføres av uavhengig fagekspertise i henhold til overvåkingsprogrammet. Der det er hensiktsmessig kan selve prøvetakingen gjennomføres av virksomheten selv i samråd med fagekspertisen.

Resultatene fra undersøkelsene skal sendes forurensningsmyndigheten innen 1. mars året etter at undersøkelsen er gjennomført, sammen med den årlige rapporteringen til forurensningsmyndigheten, jf. punkt 8.5.

Dersom virksomhetens utslipp eller tilstanden i vannforekomsten endres, kan det bli aktuelt å endre frekvensen for overvåking.

Overvåkingsdata skal registreres i databasen Vannmiljø (<http://vanmiljo.miljodirektoratet.no/>) innen 1. mars året etter at undersøkelsen er gjennomført. Data rapporteres på Vannmiljø's importformat. Importmal og oversikt over hvilken informasjon som skal registreres i henhold til Vannmiljø's kodeverk finnes på <http://vanmiljokoder.miljodirektoratet.no>.

9.2. Overvåking av grunn

Virksomheten skal sørge for overvåking av grunnen minst én gang hvert tiende år.

Overvåkingsprogrammet skal utarbeides og prøvetaking gjennomføres av uavhengig fagekspertise. Der det er hensiktsmessig kan selve prøvetakingen gjennomføres av virksomheten selv i samråd med fagekspertise. Overvåkingsprogrammet skal vise og begrunne hvilke komponenter som vil bli undersøkt.

Resultatene fra overvåkingen skal forelegges forurensningsmyndigheten på forespørsel.

10. Forebyggende og beredskapsmessige tiltak mot akutt forurensning

10.1. Forebyggende tiltak

På basis av miljørisikoanalysen jf. punkt 2.6.1 skal virksomheten, så langt det er mulig uten urimelige kostnader, iverksette de tiltak som er nødvendige for å eliminere eller redusere miljørisikoen. Dette gjelder både sannsynlighetsreduserende og konsekvensreduserende tiltak. Virksomheten skal ha en oppdatert oversikt over de forebyggende tiltakene.

10.2. Beredskap

Virksomheten skal på bakgrunn av miljørisikoanalysen og de iverksatte forebyggende tiltakene etablere og vedlikeholde en beredskap mot akutt forurensning. Beredskapen skal være tilpasset den miljørisikoen som virksomheten til enhver tid representerer. Beredskapen mot akutt forurensning skal øves minimum en gang per år.

- Beredskap mot akutt forurensning skal dokumenteres i en operativ beredskapsplan.
- Det skal foreligge en skriftlig plan for øvelser.
- Beredskapsplanen skal kontinuerlig evalueres, på bakgrunn av utførte øvelser på beredskap.
- Øvelse og evaluering skal være dokumentert skriftlig.

10.3. Varsling av akutt forurensning

Akutt forurensning eller fare for akutt forurensning skal varsles i henhold til gjeldende forskrift⁹. Virksomheten skal også så snart som mulig underrette forurensningsmyndigheten i slike tilfeller.

11. Undersøkelser og utredninger

11.1. Kartlegging av drikkevannskilder

Virksomheten skal kartlegge alle drikkevannsbrønner som kan være innenfor laguneanleggets influensområde. Vannkvaliteten i brønnene prøvetas for å kartlegge om de er påvirket av anleggets virksomhet. Kartlegging og prøvetaking skal være gjennomført innen 1. november 2020.

Dersom drikkevannskilder blir påvirket av anleggets virksomhet plikter kommunen å etablere alternativ drikkevannsforsyning.

Kommunen skal informere Fylkesmannen om status for kartlegging og påvirkning av drikkevannsbrønner i den årlige rapporteringen, inkludert tiltak for å følge opp eventuelle påvirkede brønner.

⁹ Forskrift om varsling av akutt forurensning eller fare for akutt forurensning

11.2. Slambruksplan

Kommunen må ha en detaljert og oppdatert plan for disponering av slam fra anlegget. Planen må inneholde informasjon om mengder og kvalitet anlegget produserer til enhver tid, samt en detaljert plan for disponering av slammet i tråd med gjødselvereforskriften. Det skal være en oversikt over behov for slam i ulike kvaliteter i regionen, og en konkret framdriftsplan for når ulike kvaliteter av slam skal disponeres hvor.

Slambruksplanen skal inneholde informasjon om tiltak som gjøres for å tilrettelegge for en hensiktsmessig avhending av slammet med tanke på miljø og ressursforvaltning. Planen skal også inneholde en beredskapsplan dersom en ikke klarer å overholde en bruksklasse eller kommunen av andre årsaker ikke klarer å overholde disponeringsplanen for slammet.

Frist for utarbeiding av slambruksplan er 1. november 2020. Kopi av planen skal sendes til Fylkesmannen. Planen skal holdes oppdatert til enhver tid.

11.3. Utredning av alternative løsninger for avløpslam i kommunen

Ved endringer i kommunens hovedplan for avløp, endringer av eksisterende renseanlegg i kommunen eller andre større endringer i kommunens avløpshåndtering, skal kommunen også utrede og vurdere andre alternativer enn Fossan laguneanlegg for håndtering av avløpslam. Slambehandlingen skal være i henhold til BAT. Vurderingen skal være skriftlig. Kopi skal sendes til Fylkesmannen.

12. Kjemikalier

Med kjemikalier menes her kjemiske stoffer og stoffblandinger som brukes i virksomheten, både som råstoff i prosess og som hjelpekjemikalier, for eksempel begroingshindrende midler, vaskemidler, hydraulikkvæsker, brannbekjempningsmidler.

For kjemikalier som benyttes på en slik måte at det kan medføre fare for forurensning, skal virksomheten dokumentere at den har foretatt en vurdering av kjemikalienes helse- og miljøegenskaper på bakgrunn av testing eller annen relevant dokumentasjon, jf. også punkt 2.6 om internkontroll.

Kommunen plikter å etablere et dokumentert system for substitusjon av kjemikalier. Det skal foretas en løpende vurdering av faren for skadelige effekter på helse og miljø forårsaket av de kjemikalier som benyttes, og av om alternativer finnes. Skadelige effekter knyttet til produksjon, bruk og endelig disponering av produktet, skal vurderes. Der bedre alternativer finnes, plikter virksomheten å benytte disse så langt dette kan skje uten urimelig kostnad eller ulempe¹⁰.

¹⁰ Jf. produktkontrollloven om substitusjonsplikt, § 3a

Stoffer alene, i stoffblandinger og/eller i produkter, skal ikke framstilles, bringes i omsetning, eller brukes uten at de er i overensstemmelse med kravene i REACH-regelverket¹¹ og andre regelverk som gjelder for kjemikalier.

Lagring og tilknyttede aktiviteter av farlige kjemikalier på tank, skal være i henhold til krav som følger av forurensningsforskriften kapittel 18 *Tanklagring av farlige kjemikalier og farlig avfall*.

13. Energi

13.1. Energistyringssystem

Kommunen skal ha rutiner for regelmessig vurdering av tiltak som kan iverksettes for å oppnå mest mulig energieffektiv drift av hele avløpsanlegget.

13.2. Utnyttelse av overskuddsenergi

Kommunen skal i størst mulig grad utnytte overskuddsenergien internt, og legge til rette for at overskuddsenergi skal kunne utnyttes eksternt, med mindre det kan godtgjøres at dette ikke er teknisk mulig, begrenses av gitte konsesjoner eller medføre urimelige kostander.

14. Tilsyn

Kommunen plikter å la representanter fra Fylkesmannen eller de som denne bemyndiger, føre tilsyn med avløpsanleggene til enhver tid.

15. Nedleggelse og ombygging

Om anlegget planlegges lagt ned eller stanset for en periode grunnet ombygging eller utbedring skal kommunen gjøre det som til enhver tid er nødvendig for å motvirke fare for forurensning.

Aktiviteter som kan medføre fare for forurensning kan ikke startes før Fylkesmannen har gitt midlertidig unntak. Søknader om unntak fra gjeldende renskrav må derfor sendes Fylkesmannen i god tid.

Dersom det skal foretas utskifting av utstyr i virksomheten som gjør det teknisk mulig å motvirke forurensninger på en vesentlig bedre måte enn da tillatelsen ble gitt, skal Fylkesmannen på forhånd gis melding om dette.

All utskifting av utstyr skal baseres på at de beste tilgjengelige teknikker med sikte på å motvirke forurensning skal benyttes.

¹¹ Forskrift om registrering, vurdering, godkjenning og begrenning av kjemikalier (REACH-forskriften)

Ved planlegging om nedleggelse av renselanlegg skal Fylkesmannen få beskjed om dette. Nedleggelsesplan med planlagte tiltak og frister skal sendes Fylkesmannen i god tid før nedleggelse.

Ved nedleggelse eller stans skal den ansvarlige sørge for at råvarer, hjelpestoff, halvfabrikat eller ferdig vare, produksjonsutstyr og avfall tas hånd om på forsvarlig måte, herunder at farlig avfall håndteres i henhold til gjeldende forskrift¹². De tiltak som treffes i denne forbindelse, skal rapporteres til Fylkesmannen i Oslo og Viken innen 3 måneder etter nedleggelse eller stans. Rapporten skal også inneholde dokumentasjon av disponeringen av kjemikalierester og ubrukte kjemikalier og navn på eventuell(e) kjøper(e).

Ved nedleggelse av anlegget skal kommunen sørge for at driftsstedet settes i miljømessig tilfredsstillende stand igjen.

¹² Avfallsforskriften kapittel 11 om farlig avfall

Vedlegg 1

Liste over prioriterte miljøgifter, jf. punkt 2.1.

Utslipp av disse komponenter er bare omfattet av tillatelsen dersom dette framgår uttrykkelig av vilkårene i pkt. 4 flg.

Metaller og metallforbindelser:

	Forkortelser
Arsen og arsenforbindelser	As og As-forbindelser
Bly og blyforbindelser	Pb og Pb-forbindelser
Kadmium og kadmiumforbindelser	Cd og Cd-forbindelser
Krom og kromforbindelser	Cr og Cr-forbindelser
Kvikksølv og kvikksølvforbindelser	Hg og Hg-forbindelser

Organiske forbindelser:

Bromerte flammehemmere	Vanlige forkortelser
Penta-bromdifenyleter (difenyleter, pentabromderivat)	Penta-BDE
Okta-bromdifenyleter (defenyleter, oktabromderivat)	Okta-BDE, octa-BDE
Deka-bromdifenyleter (bis(pentabromfenyl)eter)	Deka-BDE, deca-BDE
Heksabromcyclododekan	HBCDD
Tetrabrombisfenol A (2,2',6,6'-tetrabromo-4,4'-isopropyliden difenol)	TBBPA

Klorerte organiske forbindelser

Dekloran pluss (syn og anti isomere former)	DP (syn-DP, anti DP)
1,2-Dikloretan	EDC
Klorerte dioksiner og furaner	Dioksiner, PCDD/PCDF
Heksaklorbenzen	HCB
Kortkjedete klorparafiner C ₁₀ -C ₁₃ (kloralkaner C ₁₀ -C ₁₃)	SCCP
Mellomkjedete klorparafiner C ₁₄ -C ₁₇ (kloralkaner C ₁₄ -C ₁₇)	MCCP
Klorerte alkylbenzener	KAB
Pentaklorfenol	PCF, PCP
Polyklorerte bifenyler	PCB
Triklorbenzen	TCB
Tetrakloreten	PER
Trikloretan	TRI
Trikloran (2,4,4'-Triklor-2'-hydroksydifenyleter)	TCS
Tris(2-kloretyl)fosfat	TCEP

Enkelte tensider

Ditalg-dimetylammoniumklorid	DTDMAC
Dimetyldioktadekylammoniumklorid	DSDMAC
Di(hydrogenert talg)dimetylammoniumklorid	DHTMAC

Nitromuskforbindelser

Muskxylen	
-----------	--

Alkylfenoler og alkylfenoletoksylder

Nonylfenol og nonylfenoletoksylder	NF, NP, NFE, NPE
Oktylfenol og oktylfenoletoksylder	OF, OP, OFE, OPE
4-heptylfenoler (forgrenet og rettkjedet)	4-HPbl
4-tert-pentylfenol	4-t-PP
4-tert-butylfenol	4-t-BP

Dodecylfenol m. isomerer	DDP
2,4,6 tri-tert-butylfenol	TTB-fenol

Per- og polyfluoreerte alkylforbindelser (PFAS)

Perfluoroktansulfonsyre (PFOS), inkl. salter av PFOS og relaterte forbindelser	PFOS, PFOS-relaterte forbindelser
Perfluorheksansulfonsyre (PFHxS), inkl salter av PFHxS og relaterte forbindelser	PFHxS, PFHxS-relaterte forbindelser
Perfluorobutansulfonsyre (PFBS), inkl. salter av PFBS og relaterte forbindelser	PFBS, PFBS-relaterte forbindelser
Perfluoroktansyre	PFOA
Langkjedete perfluoreerte karboksylsyrer C9-PFCA – C14-PFCA	PFNA, PFDA, PFUnDA, PFDoDA, PFTTrDA, PFTeDA

Tinnorganiske forbindelser

Tributyltinnforbindelser	TBT
Trifenyltinnforbindelser	TFT, TPT
Dibutyltinnforbindelser	DBT
Dioktyltinnforbindelser	DOT

Polysykliske aromatiske hydrokarboner

PAH

Ftalater

Dietylheksylftalat (bis(2-etylheksyl)ftalat)	DEHP
Benzylbutylftalat	BBP
Dibutylftalat	DBP
Diisobutylftalat	DIBP

Bisfenol A

BPA

Siloksaner

Dodekametylsykloheksasiloksan	D6
Dekametylsyklopentasiloksan	D5
Oktametylsyklotetrasiloksan	D4

Benzotriazolbaserte UV-filtre

2-Benzotriazol-2-yl-4,6-di-tert-butylphenol	UV-320
2,4-di-tert-butyl-6-(5-chlorobenzotriazol-2-yl)phenol	UV-327
2-(2H-benzotriazol-2-yl)-4,6-ditertpentylphenol	UV-328
2-(2H-Benzotriazol-2-yl)-4-(tert-butyl)-6-(sec-butyl)phenol	UV-350